

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. ПРОБЛЕМИ КОЈЕ ЗАКОН ТРЕБА ДА РЕШИ

1) **Проблем неусклађености система квалификација са потребама привреде и институционалних и функционалних веза између света рада и света образовања у процесу развоја и стицања квалификација**

2) **Проблем недовољне укључености грађана у целоживотно образовање, као резултат недостатка транспарентности у погледу проходности, мобилности и веза између квалификација, као и флексибилности система образовања.**

3) **Проблем препознавања и признавања квалификација и њихове међународне и упоредивости са европским оквиром квалификација (у даљем тексту: ЕОК).**

1) **Проблем неусклађености система образовања (квалификација) са потребама привреде и институционалних и функционалних веза између света рада и света образовања у процесу развоја и стицања квалификација.**

Делимично коришћење дугорочних прогноза о потребама тржишта рада – локалних и глобалних за унапређивање понуде у образовању, недостатак конкретних политика које усклађују образовне програме и занимања (односно потребна знања, вештине, ставове и способности), као и континуитета и синхронизације реформских процеса у свим деловима образовања, као и између сектора образовања, привреде и запошљавања, довео је до неусклађености система образовања са потребама привреде.

Постојеће институционално учешће привреде у процесу развоја и стицања квалификација донекле је уређено важећим прописима. У средњем стручном образовању учешће привреде заступљено је кроз улогу Савета за стручно образовање и образовање одраслих у доношењу плана и програма наставе и учења стручних предмета за образовне профиле. У високом образовању услови за видљивије учешће привреде у процесу развоја квалификација стекли су се тек усвајањем новог Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, број 88/17), који поред осталог омогућава да високошколска установа формира посебан орган - савет послодаваца ради сарадње на изради студијских програма.

Будући да се наведено институционално учешће привреде у развоју квалификација (образовних профила у средњем стручном образовању и студијских програма у високом образовању) примењује релативно кратко (у средњем образовању од 2009. године а у високом од 2017), у образовном систему на свим нивоима и даље постоји велики број квалификација код којих се компетенције преклапају, односно квалификације не почивају на стандардизованим описима компетенција из којих би се јасно уочавале везе између њих, што узевши у обзир степен незапослености чини образовни систем нефункционалним.

Евентуално унапређивање учешће привреде у развоју квалификација ограничено је недостатком правног основа за увођење нових институција и тела која би ефективније и ефикасније повезивала свет рада и свет образовања и вршила координацију између тих система.

Недостатак правног основа проблем је и за увођење уједначених процедура, методологија и стандарда у процесу развоја квалификација и њиховог регистрација, доношења стандарда занимања и стандарда квалификација.

2) Проблем недовољне укључености грађана у целоживотно образовање, као резултат недостатка транспарентности у погледу проходности, мобилности и веза између квалификација, као и флексибилности система образовања.

Као главни узрок недовољне укључености грађана у целоживотно учење може се означити непостојање доступних и транспарентних информационих система за грађане (регистара, података, електронских база и портала) са јасним и разумљивим описима квалификација, путевима (хоризонталним и вертикалним) и начинима стицања диплома или сертификата, подацима о могућности запошљавања или о установама и организацијама које нуде одговарајуће образовне програме у складу са одговарајућим стандардима квалитета.

Услуге каријерног вођења и саветовања, које би требало да допринесу повећању учешћа грађана у целоживотно учење, су на неки начин интегрисане у секторе образовање, омладина и запошљавање, међутим нема правног основа за праћење квалитета и ефеката ових услуга, као ни за стандардизацију пружања ових услуга.

3) Проблем препознавања и признавања квалификација и њихове међународне и упоредивости са ЕОК-ом.

Како би домаће квалификације лакше биле препознате и признате у европским државама потребно је пре свега успоставити НОКС-а, а затим и извршити његово упоређење (референцирање) са ЕОК-ом. Међутим, ове кораке није могуће предузети без одговарајућег правног основа.

ЕОК је заједнички је европски референтни оквир који повезује националне системе квалификација и служи за упоређивање, односно лакше разумевање и тумачење квалификација међу различитим државама и образовним системима у Европи. ЕОК представља метаоквир који омогућује успостављање веза између националних и секторских оквира квалификација како би се олакшао трансфер и признавање квалификација појединаца, чиме се повећава транспарентност и међусобно поверење у признавању квалификација, а самим тим и мобилност на европском тржишту радне снаге.

Како би ЕОК могао да се користи као инструмент за поређење квалификација стечених у Србији, потребно је да се изврши повезивање (референцирање) националног оквира квалификација у Републици Србији (у даљем тексту НОКС) са ЕОК-ом.

Препоруком Савета Европе и Европског парламента о успостављању ЕОК, позване су земље чланице и земље кандидати да ускладе националне системе квалификација успостављањем одговарајућег односа својих нивоа квалификација са релевантним нивоима ЕОК и развију националне оквире квалификација у складу са националном легислативом и праксом.

2. ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ПОСТИЖУ ДОНОШЕЊЕМ ЗАКОНА

1) Створен правни основ за успостављање јединственог и функционалног националног система квалификација у Републици Србији

Кључна предложена решења

- Утврђени нивои НОКС-а од 1 до 8, њихово упоређење са постојећим и ранијим нивоима образовања и стручне спреме.
- Дато овлашћење министру надлежном за послове образовања за доношење подзаконског акта који се утврђују дескриптори (описа знања, вештина, способности и ставова) нивоа квалификација, а који доноси министар надлежан за послове образовања.
- Дато овлашћење министру надлежном за послове образовања за увођење КЛАСНОКС-а - система разврставања квалификација у секторе, уже секторе и подсекторе образовања и оспособљавања у складу Међународним систему класификације квалификација (ISCED 13-F).

2) Створен правни основ за формирање тела у која су укључени представници привреде и запошљавања и успостављање механизма сарадње и одлучивања у процесу стандардизације квалификација

Кључна предложена решења

Успостављање Савета за НОКС који даје препоруке о процесу планирања и развоја људског потенцијала у складу са релевантним јавним политикама у области целоживотног учења, запошљавања, каријерног вођења и саветовања. Утврђен је састав и надлежности Савета за НОКС. У Савету се именују представници министарстава надлежних за образовање, рад и запошљавање, привреду, омладину, здравље, државну управу и локалну самоуправу, покрајинских секретаријата надлежних за образовање, високо образовање, рад и запошљавање, Националне службе за запошљавање, Привредне коморе Србије, представнике Конференције универзитета и Конференције академија струковних студија и високих школа, заједница стручних школа, репрезентативних синдиката, удружења послодаваца и организација цивилног друштва.

Иако се на први поглед чини да би рад Савета за НОКС мога бити отежан због великог броја чланова (нпр. у Републици Хрватској број чланова Националног вијећа за развој људских потенцијала је 24, у Црној Гори број чланова Савјета за квалификације је најмање 11), међутим истичемо да су многа министарства и покрајински секретаријати на њихову иницијативу додати у чланство Савета, имајући у виду посебан интерес ових органа за квалификације из области које су у њиховој надлежности. Савет поред улоге у доношењу стандарда квалификације обавља и послове има саветодавну улогу у процесу планирања и развоја људских потенцијала у складу са стратешким документима Републике Србије, уписне политике у средње школе и на високошколске установе даје препоруке о побољшањима у повезивању образовања и потреба тржишта рада, а за ове послове је важно учећи све заинтересованих страна, државе, образовања и социјалних партнера.

- Оснивање Агенције за квалификације ради обављања послова обезбеђивања квалитета (израде предлога стандарда квалификација, вођења регистра...) и координације између Савета за НОКС и других надлежних институција у свим аспектима развоја и имплементације НОКС.

- Успостављање Секторских већа, тела заснованих на принципу социјалног партнерства чија је кључна улога да кроз партнерство са Агенцијом утврде предлог стандарда квалификације. Секторска већа су организована по секторима и чине их представници привредних субјеката из области за коју је формирано секторско веће, струковних комора односно удружења, стручњака из области образовања и образовања одраслих, организације надлежне за послове запошљавања, министарстава надлежних за послове: образовања, делатности за коју се оснива секторско веће, запошљавања и рада, омладинске политике, одговарајуће асоцијације или удружења школа и високошколских установа и репрезентативних гранских синдиката.

3) Утврђене процедуре и смернице за развој стандарда квалификација на свим нивоима, њихово усвајање и регистрацију

Кључна предложена решења

- прописан поступак подношења иницијативе за израду предлога и усвајање стандарда квалификације, јасно дефинисане надлежности тела у поступку усвајања стандарда квалификације.

- дато овлашћење министру надлежном за послове образовања да пропише смернице за развој стандарда квалификација на свим нивоима образовања

- дато овлашћење министру надлежном за послове образовања да пропише садржину и изглед обрасца на којем се подноси елаборат о оправданости квалификације и иницијални предлог стандарда квалификације.

4) Обезбеђени услови за пружање тачних, поузданих и благовремених информације о могућностима стицања квалификација у формалном и неформалном образовању путем Регистра НОКС-а и стандардизацијом услуга каријерног вођења и саветовања.

Кључна предложена решења

- Успостављен Регистар НОКС-а који чине подрегистар националних квалификација, подрегистар стандарда квалификације и подрегистар јавно признатих организатора активности образовања одраслих (у даљем тексту: ЛПОА) са послодавцима код којих ЛПОА реализује практичан рад.

- Дато овлашћење министру надлежном за послове образовања да утврди стандарде каријерног вођења и саветовања на свим нивоима, по којима ће ову делатност обављати установе образовања и васпитања, Национална служба за запошљавање и ЛПОА који стекне статус за обављање ове активности образовања одраслих.

3. ДА ЛИ СУ РАЗМАТРАНЕ АЛТЕРНАТИВЕ ПРЕДЛОЖЕНИМ РЕШЕЊИМА

У току израде Нацрта закона разматрана су различита решења за поједина кључна решења, и то:

- код поступка подношења иницијативе за израду предлога и усвајање стандарда квалификације, полазно становиште предвиђало је другачије надлежности тела која учествују у овом поступку.

Према тексту Нацрта закона, иницијативу за израду и усвајање стандарда квалификације обрађује Агенција, Секторско веће доноси одлуку о прихватању иницијативе и изради предлога стандарда квалификације, Агенција израђује предлог стандарда квалификације и доставља га Савету за НОКС ради утврђивања предлога, и коначно министарство надлежно за послове образовања на предлог Савета за НОКС усваја стандард квалификације. На овај начин, кроз учешће у Секторским већима и Савету за НОКС обезбеђено је учешће свих заинтересованих страна у изради стандарда квалификације, са једне стране, али и одговорност за усвајање пренета на Министарство као орган државне управе у чијој је надлежности старање о примени прописа у области образовања.

Оваквом решењу, претходио је поступак у којем су поред Агенције, Секторских већа и Савета учествовали и Национално тело за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (у даљем тексту НАТ), Национални савет за високо образовање и Савет за стручно образовање и образовање одраслих. Према том решењу, иницијативу за израду и усвајање стандарда квалификације за нивое од 1 до 5 обрађивала би Агенција, а за нивое 6 до 8 НАТ. Одлуку о прихватању иницијативе и изради предлога стандарда квалификације доноси Секторско веће а Агенција израђује предлог стандарда квалификације. Затим, предлог стандарда квалификације за нивое од 1 до 5 утврђује Савет за стручно образовање и образовање одраслих, а за нивое од 6 до 8 Савет за НОКС. У последњем кораку, стандарде квалификација за нивое од 1 до 5 усваја Савет за НОКС а за нивое од 6 до 8 Национални савет за високо образовање.

С обзиром да је током рада на изради Нацрта закона овакво решење моделирано, радна група је закључила да је процедура превише сложена и да се из

поступка, без утицаја на квалитет могу изоставити НАТ, Савет за стручно образовање и образовање одраслих и Национални савет за високо образовање.

Наиме, разматрање иницијативе је поступак који подразумева упоређење иницираног стандарда квалификације са усвојеним стандардима из Регистра, што је посао који Агенција може да обавља и за нивое од 6 до 8.

Савет за стручно образовање и образовање одраслих и Национални савет за високо образовање изостављени су из поступка усвајања предлога стандарда квалификације јер је би учешће ових тела практично било дуплирање посла, односно о истим стварима би одлучивали представници истих интересних група али у различитим телима, а и процена је да би се на тај начин савети оптеретили додатним послом што би негативно утицало на ефикасност њиховог рада. Чланови Савета за стручно образовање и образовање одраслих су представници привредне коморе, занатлија, удружења послодаваца, стручњака из области стручног образовања и образовања одраслих, привреде, запошљавања, рада, социјалне и омладинске политике, наставника из заједница стручних школа и репрезентативних синдиката, а представници истих група заступљени су и у Савету за НОКС и у Секторским већима. Када је Национални савет за високо образовање у питању, ту такође имамо ситуацију да су у чланству савета заступљени наставници високошколских установа које предлажу Конференција универзитета и Конференција академија струковних студија и високих школа.

Да доношење коначне одлуке о усвајању стандарда квалификације повери министарству надлежном за послове образовања уместо Савету за НОКС и Националном савету за високо образовање, радна група се одлучила сматрајући да Министарство треба да преузме највећу одговорност за усвајање стандарда квалификације с обзиром да је дужно да се стара о примени овог закона.

4. ЗАШТО ЈЕ ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА НАЈБОЉЕ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

Проблеми које овај закон треба да реши делимично су настали због непостојања правног оквира за њихово решавање али и делимично због тога што постојећи правни оквир није у довољној мери обезбедио услове за успостављање система образовања који је усаглашен са потребама привреде.

5. НА КОГА ЋЕ И КАКО ЋЕ И КАКО НАЈВЕРОВАТНИЈЕ УТИЦАТИ РЕШЕЊА У ЗАКОНУ

Успостављање Националног оквира квалификација Републике Србија (НОКС-а) користеће свим заинтересовани учесницима из сфере рада и образовања јер успостављен оквир доприноси обезбеђивању квалитета како резултата процеса рада, тако и стручног образовања и обучавања. Успостављен НОКС омогућиће јединствено статистичко праћење образовања, усклађивање евиденција у области образовања и запошљавања, као и упоредивост са другим системима у Европи.

Корисници НОКС-а су државне институције, јавне службе, фондови итд.

Предузећа, реализатори програма образовања и државни субјекти који утичу на систем образовања и запошљавања имају директну корист од успостављеног НОКС-а у делу планирања развоја људских ресурса, образовања и запошљавања.

Увођење технолошких новина у радни процес подразумева да кадрови располажу новим знањима која се морају унети у планове развоја кадрова и образовања. Зато се планирање развоја кадрова не може вршити само квантитативно, већ и квалитативно, а то обухвата образовну структуру, способности, вештине и искуство.

Стручњаци за каријерно вођење и саветовање, саветници за запошљавање, као и лица која се опредељују за запошљавање или даље учење имају директну корист од успостављања НОКС-а, с обзиром на то да се информације о занимањима које се пружају или добијају морају заснивати на реалним информацијама и прогнозама будућег развоја занимања, а у складу с тим и прогнозама о будућем запошљавању или учењу. Стога су стандарди квалификација, који су развијени у складу са савременим и будућим захтевима тржишта рада, једини и прави извор за каријерно вођење и саветовање.

Посредовање при запошљавању и/или запошљавање претпоставља успостављене везе између захтева рада и професионалних могућности лица која ће вршити одређени посао, односно задовољити захтеве рада. Стога су сви (службе и агенције за запошљавање, привредна друштва и лица која се запошљавају) заинтересовани за прикупљање поузданих информација о захтевима рада (знања, вештине, способности итд.) са једне, и о карактеристикама лица која желе да се запосле, са друге стране.

Учесници у изради и евалуацији програма стручног образовања и обучавања су заинтересовани за утврђивање свих аспеката и компонената и конкретних програмских садржаја стручног образовања. Квалификације одобрене кроз НОКС спецификују циљеве и исходе учења (засноване на дужностима и задацима), али конкретан садржај програма који је неопходан за достизање исхода се не спецификује унутар саме квалификације, односно стандарда квалификације, већ је то предмет рада стручњака за развој и процену програма образовања и обучавања. На основу конципираних и програмираних садржаја стручног образовања и обучавања, врши се реализација програма чији су носиоци акредитовани реализатори програма (школе и приватне организације), а директни учесници - наставници/инструктори и лица која уче.

Лица која уче имају директну корист у процесу сертификације (кроз полагање испита након завршеног програма стручног образовања или обучавања, или кроз процес признавања претходног учења - на основу радног и животног искуства). У складу са тим, у процесу испитивања за стицање квалификације директни учесници су испитна тела и испитивачи, а корисници су кандидати.

На основу изнетог, може се рећи да су користи од НОКС-а:

- обезбеђивање квалификација које препознаје реалан сектор рада;
- додељивање поузданих и праведних сертификата појединцима када достигну одређени ниво стручне компетентности;
- обезбеђивање квалитета у процесу стицања диплома или сертификата;
- планирање и спровођење програма образовања или обучавања које доводи ученике или полазнике до прописаних исхода;

- вођење евиденције лица која су стекла различите нивое стручне компетентности;
- повећање броја лица која стичу квалификације кроз неформално образовање и процес признавања претходног учења;
- препознавање акредитованих и поузданих пружалаца обука одраслих;
- планирање развоја људских ресурса на макро и микро плану;
- каријерно вођење и саветовање.

6. КАКВЕ ЋЕ ТРОШКОВЕ ПРИМЕНА ЗАКОНА ИЗАЗВАТИ ГРАЂАНИМА И ПРИВРЕДИ, А НАРОЧИТО МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

Развој система Националног оквира квалификације Србије подразумева и успостављање институционалног оквира, односно оснивање институција и тела као што су Савет за НОКС, Агенција за квалификације и секторска већа.

Узимајући у обзир да је успостављање система НОКС један од приоритета како националних тако и европских стратешких докумената, институције и тела која се односе на НОКС биће успостављена кроз *Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије са посебним условима који се примењују на финансирање Секторског реформског уговора у области реформе система образовања у оквиру Акционог ИПА Програма за 2016. годину*. Наведеним споразумом планирана је уплата средстава у буџет Републике Србије од стране ЕК у складу са механизмима секторске буџетске подршке.

Табела 1 – Пројекција трошкова за успостављање институционалног оквира НОКС

Институција/тело	Потребна додатна средства	
	2019	2020
Агенција за квалификације	131.331.000,00	113.118.500,00
Секторска већа	71.062.500,00	128.000.000,00
УКУПНО	202.393.500	241.118.500

Нацртом Закона предвиђено је оснивање **Савета за НОКС** као саветодавног тела које даје препоруке о процесу планирања и развоја људског потенцијала у складу са релевантним јавним политикама у области целоживотног учења, запошљавања, каријерног вођења и саветовања. Предвиђено је да Савет има 25 чланова који ће радити без накнаде.

Чланом 14. Нацрта Закона ради обављања послова обезбеђивања квалитета и координације између Савета и других надлежних институција у свим аспектима развоја и имплементације НОКС-а, планирано је да Влада образује **Агенцију за квалификације**.

Планирано је да се Агенција оснује до краја 2018. године тако да у овој години неће бити трошкова за рад Агенције. У првом кварталу 2019. године планирано је формирање органа Агенције и запошљавање нових запослених и преузимање запослених из Министарства и Завода за унапређивање образовања и васпитања за шта ће у 2019. години бити планирано око 131.331.000,00 динара, а у 2020. години око 113.118.500,00 динара.

Табела 2 – Пројекција трошкова за успостављање Агенције за квалификације

Врста трошка	Укупно 2019	Укупно 2020
Чланови Управног одбора	1.200.000,00	1.200.000,00
Запослени у Агенцији	49.000.000,00	53.000.000,00
Ангажовање рецензента	9.131.500,00	10.500.000,00
Простор и опрема	60.000.000,00	37.000.000,00
Текући трошкови	11.999.500,00	11.418.500,00
УКУПНО	131.331.000,00	113.118.500,00

Чланом 17. Нацрта Закона као орган управљања Агенције предвиђен је Управни одбор Агенције који ће имати пет чланова и који ће за свој рад имати накнаду. Пројектовани трошкови за њихов рад је око 1.200.000,00 динара на годишњем нивоу.

У складу са чланом 15 Нацрта Закона којим су дефинисане надлежности Агенције, а након спроведене институционалне и функционалне анализе, биће дефинисано унутрашње уређење и систематизација радних места у Агенцији. Узимајући у обзир да ће оснивањем Агенције део послова МПНТР и ЗУОВ бити пренето у њену надлежност, планирано је и да запослени из тих институција буду преузети од стране Агенције. Када је о ЗУОВ реч, то су послови који се односе на развој стандарда квалификација, а када је реч о МПНТР ради се о пословима признавања страних школских и високошколских исправа (ENIC/NARIC центар) и акредитација јавно признатих организатора образовања одраслих (ЈПОА).

Табела 3 – Пројекција броја запослених у Агенцији за квалификације и броја запослених у МПНТР и ЗУОВ који раде послове које преузима Агенција

Предлог организационе структуре	Пројектовани број запослених у Агенцији	Број запослених за преузимање у Агенцију	Разлика
Директор	1	/	1
Заменик директора	1	/	1
Пословно-технички секретар	1	/	1
Регистар НОКС	3	/	3
Признавање страних школских и високошколских исправа	10	7	3
Акредитација ЈПОА	5	1	4
Развој квалификација и подршка секторским већима	15	5	10
Међународна сарадња	2	/	2

Финансијска служба	5	/	5
Правна служба	5	/	5
Општи послови	3	/	3
УКУПНО	51	13	38

Пројектовани трошкови за ангажовање пројектованог броја запослених запослених у Агенцији за квалификације на месечном нивоу износе 4.425.000,00 динара бруто.

Табела 4 – Пројекција трошкова за зараде запослених у Агенцији за квалификације - месечно

Организациона јединица	Месечно	
	Нето	Бруто II
Кабинет директора	225.000,00	373.000,00
Регистар НОКС	190.000,00	313.000,00
Признавање страних школских и високошколских исправа	514.000,00	846.000,00
Акредитација ЈПОА	263.000,00	432.000,00
Развој квалификација и подршка секторским већима	777.000,00	1.278.000,00
Међународна сарадња	98.000,00	160.000,00
Финансијска служба	252.000,00	414.000,00
Правна служба	252.000,00	414.000,00
Општи послови	119.000,00	195.000,00
УКУПНО	2.690.000,00	4.425.000,00

Пројектовани трошкови за ангажовање пројектованог броја запослених у Агенцији за квалификације на годишњем нивоу износе 53.000.000,00 динара бруто. Будући да ће Агенција за квалификације бити основана у току календарске 2018. године, средства пројектована за трошкове зараде за запослене је умањена за 2018. годину, док је за 2019. годину пројектовано свих 53.000.000,00 динара.

Табела 5 – Пројекција трошкова за зараде запослених у Агенцији за квалификације - годишње

Организациона јединица	Годишње	
	Нето	Бруто II
Кабинет директора	2.700.000,00	4.500.000,00
Регистар НОКС	2.300.000,00	3.800.000,00
Признавање страних школских и високошколских исправа	6.200.000,00	10.200.000,00
Акредитација ЈПОА	3.200.000,00	5.200.000,00
Развој квалификација и подршка секторским већима	9.300.000,00	15.300.000,00
Међународна сарадња	1.200.000,00	1.900.000,00
Финансијска служба	3.000.000,00	4.900.000,00
Правна служба	3.000.000,00	4.900.000,00

Општи послови	1.400.000,00	2.300.000,00
УКУПНО	32.300.000,00	53.000.000,00

Поред стално запослених Агенција за квалификације ће у вези са признавањем страних високошколских исправа ангажовати и рецензенте. Узимајући у обзир да је просечан број рецензија на годишњем нивоу 1.000, да један студијски програм анализира 3 рецензента, као и да је просечна цена по извршеној рецензији по рецензенту 3.500,00 динара бруто, пројектовани трошкови за ове намене су 10.500.000,00 динара. Просечна цена од 1000 рецензија годишње дата је на основу просечног броја примљених захтева за признавање страних високошколских исправа ради запошљавања од октобра 2015. године од када овај поступак спроводи ЕНИЦ/НАРИЦ центар.

Табела 6 – Пројекција трошкова за рецензије студијских програма - годишње

Просечан број студијских програма	Број рецензента по студијском програму	Просечан број рецензија у току године	Цена по рецензији студијског програма по рецензенту	Процењени трошкови за рецензије на годишњем нивоу
1.000	3	3.000	3.500,00 дин.	10.500.000,00 дин.

У складу са Законом о јавним агенцијама пословни простор, опрему и друга средства за почетак рада Агенције обезбеђује оснивач, из имовине којом располаже или из буџета Републике Србије, према акту о оснивању Агенције. Пословни простор и опрема које обезбеди оснивач својина су Републике Србије, а Агенција стиче на њима право коришћења. Очекује се да ће Републичка дирекција за имовину извршити доделу јавног простора што значи да Агенција неће куповати некретнине односно плаћати закуп већ ће само покривати трошкове одржавања. Према прелиминарним пројекцијама планирано је да у 2019. години за обезбеђивање и опрему простора буде опредељено око 60.000.000,00 динара, а у 2020. години око 37.000.000,00 динара.

Поред наведених трошкова, планирани су и остали расходи као што су трошкови службених путовања у земљи и иностранству, трошкови текућих поправки и одржавања опреме, трошкови одржавања софтвера, трошкови телекомуникација, струје, одржавања и остали оперативни трошкови. Према прелиминарним пројекцијама планирано је да у 2019. за те намене буде опредељено 11.999.500,00 динара, а у 2020. години 11.418.500,00 динара.

Чланом 21 Нацрта Закона предвиђено је оснивање **секторских већа** као тела заснованих на принципу социјалног партнерства које на предлог Савета оснива Влада. У састав секторских већа биће укључени представници релевантних институција и тела за које се веће оснива. За реализацију активности на конкретним квалификацијама секторско веће може да предложи да се образују и стручни тимови. Чланови секторског већа и стручних тимова имају право на накнаду за рад у висини коју утврди Влада. Узимајући у обзир да број секторских већа није дефинисан као и да број чланова секторских већа зависи од специфичности самог сектора за које се веће оснива, у овом моменту није могуће дати прецизну финансијску пројекцију о потребним средствима. Међутим, полазећи од искуства и праксе земаља у окружењу где се број секторских већа креће у распону од 15-25

(Хрватска -25, Црна Гора – 15), реално је очекивати да ће и Република Србија имати најмање 15 секторских већа у оквиру којих ће бити формиране комисије, подкомисије и друга стручна тела.

Табела 7 – Пројекција трошкова за накнаду за рад за чланове секторских већа - годишње

Број СВ	Број чланова по СВ	Годишња накнада по члану СВ - бруто	Годишња накнада за СВ - бруто
15	10	240.000,00 дин.	36.000.000,00

Табела 8 – Пројекција трошкова за накнаду за рад за чланове секторских комисија, подкомисија, стручних тела - годишње

Број СВ	Пројектовани број чланова комисија, подкомисија, стручних тела	Годишња накнада за СВ - бруто
15	300	23.750.000,00

Такође, полазна основа за успешно функционисање секторских већа су развијени профили сектора. Узимајући у обзир искуства УЕИ пројекта где је као тржишна цена израде једног профила сектора/подсектора око 15.000 ЕУР, реално је очекивати да у 2019. години за те потребе буде опредељено око 30.000.000,00 динара.

Табела 10 – Пројекција трошкова за израду профила сектора

Број профила сектора/подсектора	Процењена цена израде профила сектора	Укупни трошкови
15	2.000.000,00 динара	30.000.000,00 динара

Будући да ће у састав секторског већа улазити представници институција из различитих области и са различитим надлежностима биће неопходно обучавање чланова секторских већа, комисија и њихових подкомисија, посебно за развој стандарда квалификација који ће бити у њиховој надлежности. За спровођење обука као и за израду бројних методологија, протокола и процедура о сарадњи институција/тела НОКС са другим релевантним партнерима опредељено је око 5.000.000,00 динара.

Узимајући у обзир све наведено, као и чињеницу да је образовање секторских већа могуће тек након што Агенција постане у потпуности оперативна, њихово образовање планира се од другог квартала 2019. године, стога је финансијска процена трошкова за секторска већа у табели 1. смањена за четвртину у односу на табелу 7 и табелу 8. и за 209. годину износи 71.062.500,00, а за 2020. години око 128.000.000,00 динара.

Чланом 33. Нацрта Закона дефинисана је реализација процеса **повезивања НОКС-а са ЕОК-ом и ЕПВО-ом** и иста подразумева израду Извештаја за повезивање НОКС са ЕОК, његово превођење те подношење Саветодавном одбору ЕОК-а. Као и успостављање институционалног оквира НОКС, и процес повезивања биће реализован кроз *Финансијски споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије са посебним условима који се примењују на финансирање Секторског реформског уговора у области реформе система образовања у оквиру Акционог ИПА Програма за*

2016. godinu. Наведеним споразумом планирана је уплата средстава у буџет Републике Србије од стране ЕК у складу са механизмима секторске буџетске подршке.

У складу са правилима ЕК процес повезивања реализује се у складу са десет критеријума, при чему према критеријуму број седам потребно је да у процесу повезивања учествују и међународни стручњаци који коментаришу сачињен Извештај, дају упутства за његову дораду и на крају препоруку за његово слање Саветодавном одбору ЕОК-а. Након тога у више непосредних сусрета у Бриселу делегација Републике Србије презентује Извештај о повезивању НОКС са ЕОК члановима Саветодавног Одбора ЕОК-а. Сходно наведеном, према прелиминарним пројекцијама планирано је да у 2019. години за процес повезивања буде опредељено око 9.275.000,00 динара.

Табела 9 – Пројекција трошкова повезивања НОКС са ЕОК

Врста трошка	Финансијска средства
Израда Извештаја о повезивању (национални и ЕУ експерти)	4.000.000,00
Превод Извештаја о повезивању	275.000,00
Представљање Извештаја о повезивању Саветодавном одбору ЕОК – а и другим социјалним партнерима	5.000.000,00
УКУПНО	9.275.000,00

7. ДА ЛИ СУ ПОЗИТИВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА ТАКВЕ ДА ОПРАВДАВАЈУ ТРОШКОВЕ КОЈЕ ЋЕ ОН СТВОРИТИ?

Снажне технолошке и економске промене условиле су промене у свим сегментима друштва, а нарочито у свету рада и на тржишту радне снаге. Ново радно окружење пред образовање је поставило нове захтеве. Од образовања се очекује да за релативно кратко време појединац постане запошљив, да по завршетку образовања научено стави у функцију и тако унапреди свој положај на тржишту рада.

Упркос препознатим потребама тржишта и предузетим активностима, у пракси се и даље суочавамо са проблемима као што су неусклађеност понуде и потражње на тржишту радне снаге, велики број неформално запослених у укупној запослености, висока структурна незапосленост, растућа незапосленост, нарочито младих и др.

Када је о квалификацијама реч, тржиште рада карактерише неуређен систем квалификација, отежана покретљивости радне снаге као и отежана комуникација са светом рада. Поред назива квалификације и дужине школовања послодавци који запошљавају радну снагу не располажу никаквим подацима о томе шта појединци по изласку из света образовања знају да раде, тј. које су њихове компетенције, за које су послове они оспособљени да раде.

У циљу превазилажења описаних проблема и прављења споне између света

образовања и тржишта рада, као један од стратешких приоритета Владе РС утврђен је развој Националног оквира квалификација у Србији (НОКС) заснованог на социјалном партнерству и широком друштвеном консензусу.

Успостављањем НОКС биће дефинисано шта сваки појединац може и зна да ради сходно стеченим квалификацијама. Од тога бенефите ће остваривати и послодавци и појединци, а самим тим и друштво у целини. Сваки послодавац ће имати увид у то ко шта на тржишту радне снаге зна да ради, што је од посебног значаја за стране инвеституре који нису у потпуности упознати са образовним системом земље где послују. Посматрано из угла појединца, успостављање НОКС у значајној мери унапредиће каријерни развој појединца, тако што ће сви будући ђаци/студенти имати увид у то шта ће на крају образовања знати и умети да раде, на којим пословима ће се моћи запошљавати и/или наставити школовање.

Оно што је важно истаћи јесте, да ће у систему НОКС поред квалификација стечених формалним образовањем у обзир бити узете и квалификације стечене неформалним образовањем и информалним учењем. То је у складу са праксом да је компетентност тј. исход учења на тржишту рада важнија од тога како је иста стечена.

Поред наведених бенефита, успостављање система НОКС резултираће и остваривањем одређених финансијских ефеката. У складу са Законом о јавним агенцијама Агенција за квалификације би се делимично финансирала из цене коју плаћају корисници услуга. Агенција би пружала следеће услуге: признавања страних школских и високошколских исправа (ENIC/NARIC центар) и акредитација јавно признатих организатора образовања одраслих (ЈПОА)

Код признавања страних школских исправа од основног до високог образовања претпоставља се да ће на годишњем нивоу просеку Агенција примати око 3.100 захтева, од чега око 2,000 захтева за основно и средње образовање и 1.100 захтева за признавање страних школских исправа за високо образовање у циљу запошљавања. Узимајући у обзир висину републичке административне таксе (2.670 дин. за основно, 5,310 дин. средње и 3,500 дин. високо образовање) као и пројектовани број захтева, реално је очекивати годишњи приход у висини од 11.830.000,00 дин.

Акредитација неформалног образовања је започета у 2016. години. Претпоставља се да ће Агенција на годишњем нивоу у просеку примати око 250 захтева. Узимајући у обзир висину републичке административне таксе (26,120 дин.) као и пројектовани број захтева, реално је очекивати годишњи приход у висини од 6.530.000,00 динара.

Напомињемо да је у Нацрту закона предвиђено да Агенција утврђује износе накнаде за поступке признавања страних високошколских исправа и поступак добијања статуса ЈПОА. Овакво решење омогућило би једноставније одређивање накнада за ове јавне услуге, будући да су оне сада прописане Законом о републичким административним таксама. Преузимањем послова ЕНИЦ/НАРИЦ центра и послова акредитације ЈПОА, Агенција би у доброј мери могла да обезбеди средства за своје финансирање, с обзиром да израда квалификације није јавна услуга са коју се плаћа

било каква накнада. У зависности од мишљења Министарства финансија, у Нацрт закона биће додата одговарајуће одредбе о прелазном режиму примене таксе и преласку на накнаде за услуге Агенције.

Очекивани позитивни ефекти Нацрта Закона оправдавају укупне трошкове које ће примена нових предложених решења створити у пракси.

8. ДА ЛИ АКТ СТИМУЛИШЕ ПОЈАВУ НОВИХ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА НА ТРЖИШТУ И ТРЖИШНУ КОНКУРЕНЦИЈУ

Циљ овог закона није стварање услова за отварање великог броја нових привредних субјеката на тржишту, већ пре свега стварање предуслова за системско уређивање националног оквира квалификација.

Као што је наведено у питању о томе какав ће утицај имати решења у закону, корист од НОКС-а ће имати како грађани као потенцијали запослени тако и послодавци. Успостављање НОКС-а је пут до позданих и квалитетних квалификација израђених према потребама тржишта рада и препознатих од стране свих послодаваца.

Приведни субјекти на које у смислу њихове делатности највише утиче овај закон су јавно признати организатори активности образовања одраслих (ЈПОА). С обзиром на циљеве закона пре повећања броја субјеката који се баве реализацијом програма за стицање квалификација треба очекивати рад на повећању и контроли квалитета рада ЈПОА.

Део закона којим су послови давања одобрења за стицање статуса јавно признатог организатора образовања одраслих поверени Агенцији, а које је раније обављало Министарство управо има за циљ ефикасије и стручније обављање посла акредитације ових субјеката и контроле квалитета њиховог рада.

9. ДА ЛИ СУ СВЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ ИМАЛЕ ПРИЛИКУ ДА СЕ ИЗЈАСНЕ О ЗАКОНУ

Активности на припреми основе за израду Националног оквира квалификација у Републици Србији започете су Јавним позивом за избор чланова Стручног тима за израду НОК-а у Србији од 11.09.2014. године. Министарство просвете, науке и технолошког развоја формирало је Стручни тим у јануару месецу 2015. године. Стручни тим за израду јединственог Националног оквира квалификација радио је на бази претходно развијених предлога за нивое стручног образовања и обучавања

(нивои 1 до 5) и високог образовања (нивои 6 до 8). Одржано је 55 целодневних састанака.

Одлуком министра просвете, науке и технолошког развоја од 14.08.2017. године, формирана је Међуминистарска радна група за успостављање и имплементацију НОКС (ММРГ). У раду Међуминистарске радне групе, поред представника Министарства, учествовали су представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства за рад, запошљавање, социјална и борацка питања, Министарства привреде, Министарства омладине и спорта, Привредне коморе Србије, Удружења послодаваца Србије, Националне службе за запошљавање, Националног савета за високо образовање, Националног просветног савета, Савета за стручно образовање и образовање одраслих, Комисије за акредитацију и проверу квалитета, Конференције универзитета, Конференције академија струковних студија, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Републичког завода за статистику, Уједињеног гранског синдиката Независност и Савеза самосталних синдиката Србије. ММРГ укупно броји 46 чланова, од којих су 22 са мандатом одлучивања, а 24 члана је ангажовано на оперативном нивоу. ММРГ припрема предлог Акционог плана за успостављање и имплементацију НОКС који ће обухватити и активности које се односе на НОКС у 2018. години, а које ће предузимати институције из којих су именовани чланови ММРГ. Одржано је 5 састанака ММРГ. У сарадњи са члановима ММРГ припремљен је Нацрт закона о Националном оквиру квалификација Републике Србије и спроведена јавна расправа.

Проширена је постојећа Радна група за припрему усаглашене класификације занимања, како би се сагледале надлежности МПНТР и Министарства за рад, запошљавање, социјална и борацка питања у циљу успостављања најбољих законских решења. Резултат рада ове радне групе требало би да буде прописивање стандарда занимања у прописима из области запошљавања, на основу којих ће се између осталог, радити стандарди квалификација.

Консултације у виду састанака, округлих столова и радионица одржане су са Европском фондацијом за обуке (ETF), и то:

- 21.04.2015. године, састанак и радионица о обезбеђењу квалитета у Националним оквирима квалификација;
- 20. и 21.10.2015. године, дводневна радионица у Београду – размена искустава стечених на скупу у Црној Гори од 30.09-01.10.2015. године, о импликацијама за референцирање (повезивање) Националног оквира квалификација Србије са Европским оквиром квалификација;
- 21.03.2016. године, радионица о референцирању са ЕОК, приказивање инвентара и анализе квалификација и дискусија о њима, као и мапа пута ка референцирању са ЕОК чији је циљ да одреди најважније кључне датуме и акције за процес референцирања са ЕОК;
- 22.03.2016. године, одржана конференција “Развој, иновације и улагања у квалификације – пут до квалитетног људског капитала”, коју је

- организовало Министарство просвете, науке и технолошког развоја у сарадњи са Саветом за стручно образовање и образовање одраслих, Привредном комором Србије и Европском фондацијом за обуке (ETF);
- 28.09. и 29.09. 2016. године, радионица на тему референцирања са ЕОК. Први дан, подразумевао је презентације и мапу пута за израду извештаја о референцирању. 29.09., одржан је састанак са међународним експертом у име подршке процесу референцирања и самореференцирања са Европским простором високог образовања (ЕНЕА);
  - 30.09.2016. године, радионица на тему валидације неформалног и информалног образовања;
  - 25., 26. и 27.10.2016. године, наставак радионице на тему референцирања са ЕОК. Први дан, 25.10., подразумевао је презентације и мапу пута за израду извештаја о референцирању. Наредног дана, 26.10., одржан је састанак са међународним експертима и рад на процесу референцирања и самореференцирања са Европским простором високог образовања (ЕНЕА). 27.10., настављен рад на валидацији неформалног и информалног учења, процесу признавања претходног учења и инвентару (попису) валидације неформалног и информалног образовања;
  - 27.06.2017. године, одржана је конференција под називом Национални оквир квалификација у Србији – од развоја до имплементације; организацијом до бољих квалитета. Организатор Конференције је ETF у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја. Поред представника делегације ЕУ за примену НОК-а и МПНТР, Конференцији је присуствовало више од тридесетак учесника из различитих партнерских институција, и то: представници Министарства за рад, стручњаци за НОК, чланови савета за стручно образовање и образовање одраслих, представници Завода за унапређивање и образовање, социјални партнери (представници послодаваца и синдиката), Националне службе за запошљавање, представници привредних комора, представници ЕУ делегације и других међународних организација;
  - 16. и 17.11.2017. године, састанак делегације МПНТР, државног секретара и помоћника министра за дуално образовање са представницима ETF у Торину;
  - 21.11.2017. године, састанак са представницима Европске комисије и ЕУ делегације;
  - 30.01.2018. године, састанак са представником ETF (Country Desk Serbia and Turkey Operations Department) и делегацијом ЕУ у Србији.
-
- 26.06.2015. године, одржана је конференција „Национални оквир квалификација у Србији - успостављање комуникације између образовања и тржишта рада“;
  - 14.10.2015. године, одржано је Јавно слушање у Народној скупштини Републике Србије на тему: „Национални оквир квалификација-повезивање образовања и тржишта рада у Србији“;

- 14.04.2016. године, Округли сто на тему Национални оквир квалификација и Национални систем класификације занимања у Републици Србији. Циљ округлог стола је представљање Националног оквира квалификација у Републици Србији и Националног система класификације занимања као и разговор о ефектима њиховог успостављања на област рада и запошљавања. Округли сто заједнички су организовали Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања;
- 27.05.2016. године, скуп који је организовао Републички секретаријат за јавне политике у Народној Банци Србије. Тема скупа је представљање Студије о високом образовању и запошљавању, односно потребама тржишта рада у Србији;
- 05.07.2016. године, отворена седница Председничког савета Студентске конференције Академија струковних студија Србије о НОКС-у. Разматрање документа Нивои и описи квалификација у Националном оквиру квалификација у Србији и разврставање квалификација према нивоима Националног оквира квалификација у Србији, који је усвојен од стране Савета за стручно образовање и образовање одраслих и Националног савета за високо образовање.

Крајем 2017. године и у јануару месецу 2018. године, састанци са представницима Министарства за државну управу и локалну самоуправу, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Кабинета председнице Владе, везани за Нацрт закона о НОКС-у и за уређивање стандарда занимања прописима из области запошљавања.

У марту месецу 2017. године, Савет за стручно образовање и образовање одраслих, Национални савет за високо образовање, Завод за унапређивање образовања и васпитања и Привредна комора Србије усвојили су примену међународне класификације образовања ISCED 2013f у НОКС-у. Савети из области образовања су такође усвојили нивое и дескрипторе (описе) нивоа квалификација.

/

2017. године, успостављена је јединствена база квалификација које се могу стећи у Републици Србији, као и сајт НОКС (<http://noks.mpn.gov.rs>).

Одбор за јавне службе Владе Републике Србије, на основу члана 41. став 3. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11 и 30/13), на седници одржаној 2. новембра 2017. године године, на предлог Министарства просвете, науке и технолошког развоја донео је Закључак 05 број 011-10178/2017 којим је одређено спровођење јавне расправе о Нацрту закона у периоду од 3. до 24. новембра 2017. године.

Нацрт закона објављен је на званичној интернет страници Министарства просвете, науке и технолошког развоја и на Порталу е-управа, а заинтересована

лица могла су у току периода трајања јавне расправе да своје примедбе, сугестије и предлоге доставе преко посебног формулара на е-мејл адресу nok@mpn.gov.rs са назнаком „Нацрт закона о националном оквиру квалификација Републике Србије“.

Нацрт закона представљен је на трибинама које су одржане у Ректорату Универзитета у Београду, 13. новембра, од 11 до 13 часова и у Привредној комори Србије, 15. новембра од до часова.

На е-мејл адресу nok@mpn.gov.rs послато је укупно 14 формулара са, примедбама, сугестијама и предлозима на Нацрт закона.

Министарство је размотрило све начелне и појединачне примедбе, сугестије и предлоге изнете током јавне расправе и достављене путем формулара.

Прихваћене су сугестије:

- да се приликом означавања нивоа НОКС-а на неки начин види да ли је образовање стечено на струковним или академским студијама,
- да дескриптори НОКС-а буду уређени законом а не у виду подзаконског акта који доноси министар, тако да су дескриптори дати у Прилогу 1 нацрта закона
- које се односе на прецизирање одређених одредби.

Нису уважене примедбе да се магистарстарске студије ставе у посебан ниво НОКС-а, као ни примедба да квалификације не треба да се стичу кроз поступак признавања претходног учења.

10. КОЈЕ ЋЕ СЕ МЕРЕ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА ПРЕДУЗЕТИ ДА БИ СЕ ОСТВАРИЛО ОНО ШТО СЕ ДОНОШЕЊЕМ ЗАКОНА НАМЕРАВА

Подзаконски акти у надлежности Владе

	Подзаконски акт	Правни основ	Рок за доношење
1.	Одлука образовању Савета за НОКС и именовану чланова првог сазива	Члан 12. став 1. Члан 46. став 1.	3 месеца од ступања на снагу Закона
2.	Одлука о оснивању Агенције	Члан 14. став 1.	9 месеци од ступања на снагу Закона
3.	Одлука о оснивању секторског већа и именовану чланова	Члан 21. став 1.	Годину дана од ступања на снагу Закона
4.	Одлука о висини накнаде за чланове секторског већа	Члан 21. став 8.	Годину дана од ступања на снагу Закона

Подзаконски акти у надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја

	Подзаконски акт	Правни основ	Рок за доношење
1.	Правилник о систему за разврставање квалификација у националном оквиру квалификација	Члан 8. став 2	Годину дана од ступања на снагу Закона
2.	Правилник о стандардима каријерног вођења и саветовања	Члан 10 став 2.	Годину дана од ступања на снагу Закона
3.	Правилник о смерницама за развој стандарда квалификације	Члан 23 став 1. тачка 2)	Годину дана од ступања на снагу Закона
4.	Правилник о стандардима самовредновања и спољашње провере квалитета ЈПОА	Члан 23 став 1. тач. 5)	Годину дана од ступања на снагу Закона
5.	Правилник о Регистру НОКС-а	Члан 30. став 7.	Годину дана од ступања на снагу Закона
6.	Правилник о ближим условима у погледу поступка професионалног признавања	Члан 38. став 9.	Годину дана од ступања на снагу Закона
7.	Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса ЈПОА	Чла 39. став 4.	Годину дана од ступања на снагу Закона
8.	Правилник о стандардима и начину спровођења поступка признавања претходног учења	Члан 40. став 3.	Годину дана од ступања на снагу Закона